

156 . Sarmizegetusa | Județ: Hunedoara | Punct: La Cireș - Necropola Estică | Anul: 2006

Anul: 2006

Cod RAN: 91063.02

Perioade: Protoistorie, Antichitate

Epoci: La Tène, Epoca romană timpurie

Tipuri sit: tip neprecizat

Categorii sit: Domestic, Religios, ritual și funerar

Autori: Gică Băeștean, Felix Marcu, Ioniță Petiș, Codruța Plăiaș, Ovidiu Țentea, Petre Ureche, Rada Varga

Instituții: Muzeul Civilizației Dacice și Romane, Deva, Muzeul Național de Istorie a Transilvaniei, Cluj-Napoca, Universitatea "Babeș - Bolyai", Cluj-Napoca, Universitatea "Babeș - Bolyai", Cluj-Napoca, Muzeul Național de Istorie a Transilvaniei, Cluj-Napoca, Universitatea "Babeș - Bolyai", Cluj-Napoca, Universitatea "Babeș - Bolyai", Cluj-Napoca

Raport

Cea de-a șasea campanie arheologică consecutivă din Necropola Estică a Sarmizegetusei s-a desfășurat între 12 iulie și 14 august 2006. Arealul care a fost în atenția noastră în toți acești ani este situat în vecinătatea vestică a așa-numitului "Mausoleu al Aureliilor", la S de drumul imperial I, care traversa provincia de la Dierna (prin Porțile de Fier ale Transilvaniei, trecând prin Sarmizegetusa, Apulum, Potaissa, Napoca) până la Porolissum. După cercetarea parțială a "incintei A", în anii 2001-2003, săpăturile au fost extinse înspre E.

În zona investigată în ultimii trei ani, după cum aminteam și în rapoartele din anii precedenți, pe măsură ce panta scade dinspre limita estică a "incintei A", spre E, complexele arheologice se păstrează într-o stare de conservare din ce în ce mai precară. Acest fapt se datorează lucrărilor agricole intensive desfășurate în această zonă în decursul timpului, până în momentul în care terenul respectiv a fost achiziționat și inclus în rezervația arheologică. În urma refuzurilor repetate ale proprietarului parcelei situate la limita rezervației, loc în care este amplasată "incinta funerară A", de-a ne permite finalizarea cercetării acesteia, ne-am redefinit obiectivele campaniilor anterioare, anume cercetarea spațiului cuprins între acest complex și "Mausoleul Aureliilor", fixându-ne ca obiectiv completarea cercetării arheologice a acestui monument. În acest sens am adoptat ca metodă de cercetare deschiderea unor suprafețe succesive de mari dimensiuni, înspre E.

Cercetarea din 2006 și-a propus finalizarea unităților de săpătură cercetate în anii anteriori, anume S 7A (9 x 5 m), S 10 (trapez 10 x 5 x 3 m) și S 11 (10 x 3 m), în paralel cu S 12 (10 x 10), trasată paralel cu S 11, la E de aceasta. Am adoptat acest tip de cercetare pe o suprafață foarte amplă pentru a încerca clarificarea unor aspecte legate atât de planimetria acestei zone de necropolă, referindu-ne aici la amenajările incintelor și ale diverselor delimitări ale complexelor funerare și ale intervențiilor ulterioare, cât mai ales datorită necesității de a corela cât mai atent traiectele lineare ale structurilor de lemn aparținând construcțiilor anterioare înmormântărilor. Astfel suprafața totală aflată în curs de cercetare în această campanie a fost de aprox. 250 m² (incluzând și anumite porțiuni din S 7)2.

Au fost descoperite un număr de 4 morminte de inhumatie și 11 de incineratie:

Morminte de inhumatie - G 101 (S 10; dimensiunile gropii 1,75 x 0,40; orientare SV-NE; inventar - fragmente din antebrate lungi de maxim 0,25 m, dinți; moneta cu dinți - SV, cuie și mărgelile mărgelile - NE; monetă ilizibilă, mărgelile, un cui, ceramică, fragmente din calota craniană și antebrate), G 103 (S 7A; 1,70 x 1,15; N-S; schelet adult), G 104 (S 11, 1,60 x 0,55, mărginită de un șir de bolovani de râu cu dimensiuni între 0,15-0,40 m; N-S; adult: se păstrează membrul superior drept pe o lungime de aprox. 0,50 m, cel stâng aprox. 0,25 m, un antebrăț, în zona toracelui - ușor oblic - pe o L de aprox. 0,15 m; un opaiț, cuie), G 106 (S 11, 1,05 x 0,50 m; N-S; acoperit cu două țigle; schelet răvășit; fragmente sporadice de ceramică, cui și oase

răvășite, posibil și o monetă)

Morminte de incinerare - G 102 (S 10, puternic deranjat, surprins parțial; ceramică, mărgea de sticlă), G 105 (S 12; 1,70 x 0,50; E-V; groapă arsă; ceramică, oase calcinate), G 107 (S 12; 2,60 x 1,20 pe exterior, 1,90 x 0,50 interior, orientare VNV-ESE, păstrat pe o h de 0,25 m; ceramică, cui), G 110 (S 12, dimensiune groapă 1,60 x 0,80, arsă, orientare NE-SV, inventar: fragmente sporadice de ceramică, cuie).

Morminte de incinerare cu groapă arsă - G 108, 109, 111-115 (identificate în plan orizontal, dar cercetarea nefinalizată)

Construcția cu pereți de lemn

Desfășurare E-V pe o L de 12,75 m, l de 7,5 m (incluzând aici și desfășurarea acesteia surprinsă în suprafața S 7).

Ca ipoteză de lucru admitem faptul că este vorba de un spațiu închis delimitat de traiectele P 30 spre V (dublat spre V de P 26), P 25 spre N (dublat spre N de P 14 și P 19), P 29 spre V și P 28 și P 27 spre S. Aliniamentul nordic este dublat în exterior de un rând de 7 gropi de pari (bârne) și gropi de scoatere a acestora.

Traiectele acestor structuri (pereți), adânci de 0,15-0,50 m sunt marcate, la un interval de aprox. 0,50 m, de câte o groapă de par, cu d de aprox. 0,20 m, care se adâncește cu 0,10-0,25 m față de baza șanțului. Baza șanțului P 28 a fost întărită cu bolovani de râu cu dimensiuni de 0,10-0,15 m. Aceeași situație a fost semnalată la baza gropii GS 31, și sporadic în alte complexe de acest tip. Aceste date argumentează o consolidarea a elevației susținute de structurile implantate pe aceste șanțuri. Este probabil o clădire cu pereți de lemn dezafectată anterior primelor înmormântări din acest areal.

După cum am amintit, mare parte a acestor așa-numiți pereți, în special cei perimetrali, au fost dublați sau intersectați de traiectele altora sau de gropile de pari sau de scoatere a bânelor provenind de la construcții diferite. Succesiunea acestor elemente nu a putut fi precizată pentru fiecare caz în parte, motiv pentru care nu vom insista asupra ipotezelor noastre privind diferențele de planimetrie ale fiecărei faze, respectiv probabilitățile de atribuire ale unor situații încă incerte.

Există așadar două faze ale acestei construcții sau o dublare ulterioară a pereților, coroborată cu corecția unor alinamente. Nu a fost identificat un nivel de călcare corespunzător unei locuințe. Ipoteza unor parcelări anterioare a necropolei nu poate fi exclusă, însă sunt semnalate numeroase situații în care groapa mormintelor a fost săpată pe traiectele rectilinii ale acestor structuri, fapt care sugerează mai degrabă o dezafectare a construcției anterioare înmormântărilor. Desigur că adâncimea mare la care au fost implantate unele bârne (mergând până la 0,60 m față de baza pereților), precum și consolidarea acestora, pe alocuri, cu piatră de râu, ne îndreptătesc să susținem, mai degrabă existența unei (unor) clădiri romane dezafectate destul de timpuriu, chiar în prima parte a sec. II p.Chr. Materialul recoltat din aceste structuri aparțin în special epocii romane: ac păr de os (P 13), monetă ilizibilă de bronz (P 29), ceramică uzuală și un piron de fier (P 14), precum și ceramică aparținând epocii bronzului și microlite (P 17, 22, 23, 27).

Conservarea primară a zidului perimetral nordic al spațiului funerar din proximitatea estică a "incintei funerare A", pe o L de 28 m, incluzând "platforma A"3 și mica "platformă (postament?) B"4, precum și limita estică a incintei amintite (L 10 m). De asemenea a fost transportat pământul de aruncătură din campaniile anterioare, nivelându-se spațiul din vecinătatea incintei respective până la nivelul de călcare antic, pe o suprafață de aprox. 100 m2. Au fost conservate contururile unor morminte din cărămidă la nivelul la care acestea au putut fi surprinse din punct de vedere arheologic. De asemenea, spațiul pe care este amplasat mausoleul și cel care desparte complexe conservate primar de acest monument au fost amenajate astfel încât să se poată distinge cu ușurință contururile monumentului cercetat în perioada interbelică, traseul drumului imperial (vizibil ca o fâșie lată de aprox. 6 m, ușor bombată în zona centrală), precum și traiectul zidului perimetral nordic al incintelor din acest areal al necropolei5.

Data fiind starea precară de conservare a sitului în această porțiune, ne propunem ca în următoarele două campanii să continuăm cercetarea spațiului care ne desparte de monumentul citat, prin suprafețe succesive mai puțin alungite pe direcția N-S astfel încât, păstrând relația cu zidul perimetral nordic să

acoperim acest spațiu într-un timp cât mai scurt, astfel încât, păstrând legătura stratigrafică cu cercetările din ultimii ani, să demarăm cât mai repede cercetarea arheologică de salvare a "Mausoleului Aureliilor". Funcție de starea sa de conservare a monumentului, cât și de rezultatele cercetărilor acestuia, cât și ale incintei A - dacă este posibil să finalizăm acest din urmă obiectiv, din motivele enunțate - vom evalua oportunitatea demarării demersurilor pentru realizarea unui proiect de restaurare a acestor monumente. Trebuie avut în vedere atât caracterul de unicat (excepție) al acestor demersuri, cât și un aparent inconvenient managerial, adică distanța de 500 m față de parcul arheologic și căile de acces nu tocmai facile pentru vizitatori.

Note

- 1. F. Marcu, Virginia Rădeanu, O. Țentea, Sarmizegetusa [Ulpia Traiana Sarmizegetusa]. Punct: La Cireș - Necropola Estică, CCA 2003, 457, pl. 103.
2. F. Marcu, Virginia Rădeanu, O. Țentea, Sarmizegetusa [Ulpia Traiana Sarmizegetusa]. Punct: La Cireș - Necropola Estică, CCA 2004, 290; F. Marcu, Virginia Rădeanu, O. Țentea, Sarmizegetusa [Ulpia Traiana Sarmizegetusa]. Punct: La Cireș - Necropola Estică, CCA 2005, 326
3. F. Marcu, Virginia Rădeanu, O. Țentea, Sarmizegetusa [Ulpia Traiana Sarmizegetusa]. Punct: La Cireș - Necropola Estică, CCA 2004, 452 pl. 62/A.
4. G. Băeștean, F. Marcu, O. Țentea, Sarmizegetusa [Ulpia Traiana Sarmizegetusa]. Punct: La Cireș - Necropola Estică, CCA 2006, 311.
5. Reamintim aici observațiile realizate în campaniile precedente și relaționate cu informațiile din perioada interbelică - vezi F. Marcu, Virginia Rădeanu, O. Țentea, Sarmizegetusa [Ulpia Traiana Sarmizegetusa]. Punct: La Cireș - Necropola Estică, CCA 2002, 274, anume faptul că zidul (Z 3), a constituit atât limita nordică a incintei A, a platformelor A și B, având un traiect rectiliniu pe axa E-V, în vecinătatea drumului imperial, pe o L, identificată de noi, de aprox. 38 m. A fost construit în mare parte în aceeași tehnică, excepție făcând în zona platformei A și în partea estică a suprafeței S 12, când își schimbă ușor traseul. Acest zid, tangent spre N cu "mausoleul" a fost identificat, potrivit cercetărilor din acea perioadă, pe o L de 70 m spre V, adică inclusiv în zona cercetată de noi, s.v. C. Daicoviciu, Oct. Floca, Mausoleul Aureliilor de la Sarmizegetusa, Sargetia 1, 1937, 1-23.

Informații suplimentare online

[Raportul 3749 din cronica.cimec.ro](http://raportul3749.din.cronica.cimec.ro)

[Localizare pe hartă, folosind Mapserver Cimec.ro](http://localizare.pe.harta.foolosind.Mapserver.Cimec.ro)
